Radiologia stomatologiczna po nowemu

GL WYWIAD

Z prof. **Ingrid Różyło-Kalinowską**, prezydentem-elektem European Academy of Dentomaxillofacial Radiology (EADMFR), rozmawia **Lucyna Krysiak**.

GL Szykują się zmiany w ustawie Prawo atomowe. Czego należy się po nich spodziewać?

Zmiany te są związane z wejściem w życie dyrektywy Euratom z 2013 r., która od 6 lutego tego roku zaczęła obowiązywać w krajach Unii Europejskiej. Ustawa ta ma dostosować nasze prawo do wymogów tej unijnej dyrektywy. Dotyczy wszystkiego, co wiąże się z promieniowaniem jonizującym i promieniowaniem gamma. Ustawa ta ureguluje też sprawy dotyczące emisji radonu.

Do niedawna mało kto w Polsce wiedział, że ponad połowa średniego rocznego narażenia na promieniowanie jonizujące ze źródeł naturalnych wiąże się właśnie z radonem. Ten radioaktywny gaz przedostaje się do pomieszczeń przez fundamenty i jest wszechobecny, ale dotąd nikt nie badał powszechnie, w jakim stężeniu. Teraz będzie ustalane średnie roczne stężenie radonu w miejscach pracy i w innych pomieszczeniach, gdzie przebywają ludzie. Będą prowadzone kampanie promujące środki zapobiegające przenikaniu radonu do nowych budynków, a nawet najemca czy kupiec będzie mógł poprosić o dokument określający poziom tego radioaktywnego gazu w wynajmowanym czy nabywanym lokalu. W obawie przed napromieniowaniem w społeczeństwie jest zakorzeniony paniczny strach przed wielokrotnym wykonywaniem zdjęcia rentgenowskiego, np. w trakcie leczenia endodontycznego, a mało kto wie, że jesteśmy nim bombardowani poza pracowniami rentgenowskimi.

10

– tyle punktów szkoleniowych można będzie uzyskać za wygłoszenie wykładu o ochronie radiologicznej.

GL Stomatolodzy aktywnie włączyli się w prace legislacyjne nad nowelizacją tej ustawy.

Nowelizacja ustawy Prawo atomowe uwzględnia większość ich postulatów. Najbardziej nowe przepisy ulżą tym stomatologom, którzy w swoich gabinetach mają aparaty wewnątrzustne, ponieważ zalecenia dotyczące aparatów takich jak pantomografy z przystawkami cefalometrycznymi i coraz powszechniej stosowane tomografy stożkowe pozostają takie same jak dla radiologii ogólnolekarskiej. W przypadku radiologii stomatologicznej, wykorzystującej nowoczesne aparaty cyfrowe, ta dawka promieniowania jest liczona w tysięcznych częściach milisiwerta, a wymagania były przy tym bardzo wyśrubowane. Zatem stomatologów ucieszy, że wraz z nowelizacją Prawa atomowego, nie będzie już wymagane zgłoszenie do sanepidu działalności polegającej na wykonywaniu stomatologicznych zdjęć wewnątrzustnych.

GL A audyty?

Dla osób posiadających wyłącznie aparaty wewnątrzustne zostanie zniesiony obowiązek uzyskania audytów zewnętrznych, co jest po trosze związane z logistyką. Ponad połowa aparatów rentgenowskich jako źródeł promieniowania w Polsce jest w rękach stomatologów, więc gdyby realnie chciano przeprowadzać kliniczne audyty zewnętrzne, tak jak to jest zapisane w ustawie, czyli przez zespoły audytorskie, w skład których wchodzi lekarz radiolog, fizyk lub inżynier medyczny, technik elektroradiologii, także lekarz dentysta, i taki audyt miałby być przeprowadzany raz na pięć lat, to trudno byłoby o rekrutację tylu zespołów audytorskich. Jeżeli chodzi o audyty wewnętrzne, to ten obowiązek jest utrzymany, natomiast dla osób prowadzących jednoosobową działalność w ułatwionej formule to będzie go można przeprowadzić jednoosobowo.

Audyt sam w sobie nie jest złym pomysłem, ponieważ pomaga zwrócić uwagę na błędy, które zdarzają się, kiedy popadamy w rutynę, jednak audyt zewnętrzny jest utrudnieniem tym większym, że w ustawie znalazł się zapis, że koszty jego przeprowadzenia ponosi osoba audytowana, czyli stomatolog. Jest jeszcze kwestia nadzoru inspektora ochrony radiologicznej. Jeśli chodzi o gabinety, w których są zainstalowane wyłącznie aparaty wewnątrzustne, taki nadzór zostaje zniesiony, pozostaje on tylko w stosunku do pantomografów i tomografów stożkowych.

GL Prawo atomowe w nowym kształcie spowoduje rewolucję w szkoleniach z ochrony radiologicznej pacjenta.

Już rozporządzenie Ministra Zdrowia z 2011 r. zmieniło szkolenia z ochrony radiologicznej na mniej obciążające dla stomatologów, ale obecne wymagania przyniosą jeszcze więcej

pozytywnych zmian. Oprócz standardowych szkoleń, za które będzie można uzyskać 20 punktów szkoleniowych, stworzono możliwość otrzymania punktów także za inne szkolenia czy udział w zjazdach, kongresach poświęconych ochronie radiologicznej. Będzie też można otrzymać 10 punktów szkoleniowych za wygłoszenie wykładu na ten temat.

Na posiedzeniu Zarządu Głównego Polskiego Lekarskiego Towarzystwa Radiologicznego wystosowaliśmy apel, aby w programach kursów, szkoleń, konferencji uwzględniać zagadnienia dotyczące ochrony radiologicznej, aby lekarze radiolodzy i lekarze dentyści także, niejako przy okazji, mogli zdobywać punkty edukacyjne. Przykładowo w przyszłym roku odbędzie się kolejny 41. Zjazd PLTR w Gdańsku i już wiemy, że będzie sesja poświęcona ochronie radiologicznej, aby lekarze radiolodzy i lekarze dentyści mogli zdobyć te dodatkowe punkty.

GL Czy te szkolenia będą również służyły zdobywaniu umiejętności opisywania zdjęć rentgenowskich jamy ustnej?

Zdobywanie umiejętności opisywania zdjęć rentgenowskich nie wpisuje się w ten rodzaj szkoleń. Zostało natomiast podpisane porozumienie pomiędzy Naczelną Radą Lekarską i Polskim Towarzystwem Stomatologicznym dotyczące wspólnie organizowanych szkoleń i w pierwszej kolejności będą one poświęcone tomografii stożkowej.

Planujemy w najbliższym czasie zorganizowanie dwudniowego intensywnego kursu z tomografii stożkowej, który z założenia będzie miał charakter praktyczny. Jego uczestnicy wcześniej otrzymają materiały, dzięki którym będą mogli zapoznać się z teorią przed kursem, a przez dwa dni kursu będą odbywać się zajęcia praktyczne z radiologii stomatologicznej i szczękowo-twarzowej. Liczymy, że wykłady będą interaktywne, będziemy omawiać konkretne przypadki i na nich uczyć się opisywać badania rentgenowskie. Część kursu będzie poświęcona samodzielnej analizie przypadków na stacjach diagnostycznych, lekarze dentyści będą sami interpretować obrazy z tomografii stożkowej, a prowadzący będą im w tym pomagać. Współprowadzącym kursu będzie prof. Kaan Orhan z Ankara Üniversitesi, Immediate Past President European Academy of Dentomaxillofacial Radiology, autorytet w dziedzinie radiologii stomatologicznej, szczególnie obszarów głowy i szyi, które są piętą achillesową lekarzy dentystów.

GL Czy instalując aparat rentgenowski, stomatolodzy będą musieli wykonać specjalistyczny test adaptacyjny?

Testy dzielimy na odbiorcze i eksploatacyjne. Testy odbiorcze stomatolodzy będą musieli wykonać bezpośrednio po instalacji urządzenia lub po większej naprawie, której zakres może mieć wpływ na jakość diagnostyczną uzyskanego obrazu lub dawkę promieniowania. Testy eksploatacyjne z kolei dzielą się na podstawowe i specjalistyczne. Te o charakterze podstawowym przeprowadzają osoby upoważnione przez kierownika jednostki ochrony zdrowia, a testy specjalistyczne przez firmy zewnętrzne lub specjalistę w dziedzinie fizyki czy inżynierii medycznej. Jednak takich specjalistów zatrudniają duże zakłady radiologii. Dla gabinetów stomatologicznych testującymi pozostaną laboratoria zewnętrzne. Łatwiej będzie więc dużym zakładom radiologii, a gabinety stomatologiczne za test specjalistyczny będą musiały zapłacić.

^ Prof. Ingrid Różyło-Kalinowska: Dla osób posiadających wyłącznie aparaty wewnątrzustne zostanie zniesiony obowiązek uzyskania audytów zewnętrznych.

FOTO: ARCHIWUM PRYWATNE

GL Jak EADMFR odnosi się do zapowiadanych zmian w ochronie radiologicznej w Polsce?

Dojdzie do dostosowania prawa w tym zakresie do dyrektywy europejskiej, a to oznacza, że będziemy stanowić pod tym względem spójną całość. Co dwa lata towarzystwo organizuje kongresy europejskie. W tym roku kongres odbędzie się w Lucernie, a za cztery lata zagości na rodzimym podwórku w Lublinie. Corocznie towarzystwo organizuje też spotkania juniorskie przeznaczone dla małej grupy uczestników (30-35 osób z Europy i świata), których celem jest nie tylko edukacja, ale integracja młodych stomatologów i innych osób związanych z radiologią stomatologiczną – nawiązywanie znajomości, zbudowanie sieci, która w przyszłości umożliwi im wspólne prowadzenie badań naukowych w dziedzinie radiologii stomatologicznej.

Szczególny nacisk kładziemy na stronę praktyczną. Prowadzę warsztaty z ultrasonografii części twarzowej czaszki, ale są też warsztaty z interpretacji wyników badań z tomografii stożkowej, z obrazowania zaburzeń połykania. Towarzystwo EADMFR aktualnie mocno skupia się na szkoleniu ogólnoeuropejskim. Działa obecnie grupa (Task Force), której zadaniem jest opracowanie zasad wydawania przez towarzystwo certyfikatu osobom związanym z radiologią stomatologiczną, kiedy uzyskają punkty edukacyjne za akredytowane kursy i szkolenia. Warunkiem uzyskania punktów towarzystwa jest podanie tematyki obok języka polskiego w języku angielskim, a także oprócz określenia celu szkolenia, opracowanie efektów kształcenia (learning outcomes).